

SKI HISTORIE- LAG

Kalender 1996

FORSIDE.

Krokholsaga.

På 1600-tallet var trelasthandelen i sterk vekst her i landet. Etterspørselen var stor i Vest-Europa og eksporten, særlig til Holland, foregikk fra steder langs Sørlandskysten og i Oslo- fjordområdet.

Nord i Skaubygda i vår kommune var det i 1650-årene syv privilegerte kvantumsager. En av dem lå på Krokhol.

Helt fram til tiden omkring første verdenskrig var disse sagene i forskjellige Christianiaborgeres eie, og kjøpstads-privilegiene (1622) innebar at trelasthandelen var forbeholdt byens grosserere og patrisiere, som også eide de tilhørende jord- og skogeiendommene. De ble maksimalt utnyttet men tømmerdriften førte mye annen virksomhet med seg. I tillegg til hogst og fløting og kjøring av skurlasten var det transport av plankene til Christiania, der fortjenesten havnet hos "plankeadelen".

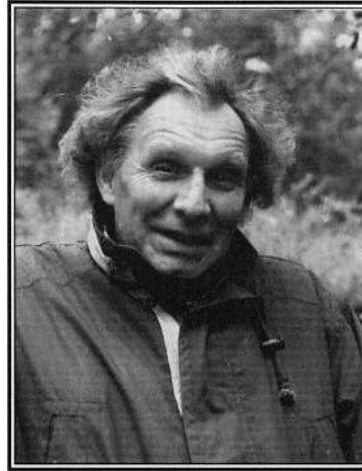
Sagbruksprivilegiene ble opphevet i 1860 og etterhvert ble vannkraften i de små vassdragene erstattet av dampdrevne lokomotiler som kunne transporteres dit tømmeret fantes. De ble fyrt med sagflis.

I tiden umiddelbart før og under første verdenskrig benyttet Kråkstad kommune seg av sin forkjøpsrett til å kjøpe skogeiendommer som Vevelstad, Siggerud og Krokhol (1917), og vi har fortsatt de største kommuneskogene i Folloregionen (28000 da.).

Lokomotilen på Vevelstad ble fraktet på jernbanen til Hauketo og trukket videre til Krokhol med hestespann. Den var i bruk til i slutten av 1940-årene. Da fikk Krokholgrenda elektrisitet og dieselmotoren overtok på saga som da lå ved Krokhol gård. Driften opphørte i 1953 og bygningen ble tatt i bruk som vognskjul.

Bildet viser den gamle vandrevne saga som lå ved Sagstua litt lenger oppe i vassdraget. Det kan være tatt omtrent på den tiden privilegiene ble opphevet. I dag er det bare murene som står igjen, men demningen er intakt og der er det nå fiskedam.

Bilde nr.: 0213-132-0005.

I år er kalenderen vår sterkt forsinket, noe vi dypt beklager.

Grunnen er at primus motor og drivende kraft bak kalenderen, rektor Torger Nore, døde 20.oktober 1995.

Torger Nore var en inspirerende og kunnskapsrik formann i kalenderkomiteen gjennom flere år. Torger var den reneste oppslagsbok når det gjaldt Skibyen og dens innbyggere. Hans fortellerglede og humor gjorde møtene han ledet til festlige stunder. Vi vil savne ham.

Anita Eger Gervin

Aase Klohs

Ivar Johnsen

Nils Mørk

Takk!

En helt spesiell takk til Kari Krosshavn. Raskt og effektivt har hun i mange år tatt alt skrivearbeid for oss. Med sin gode lokal-kunnskap har hun også vært en verdifull informant.

Vi takker alle som har hjulpet oss med bilder og opplysninger til årets kalender.

Takk til alle som hjelper oss med å selge kalenderen.

De fleste bildene finnes i Ski Historielags fotoarkiv. Forbundsmuseet har hjulpet oss med fotoarbeidet.

Ski Papirindustri, Langhus har trykket kalenderen.

Anita Eger Gervin

Nils Mørk

Ivar Johnsen

Aase Klohs

Dragestilsvilla fra 90-årene.

"Vanaheim" vis-à-vis Ski stasjon slik villaen fortonet seg for en reisende med Smaalensbanen ved århundreskiftet. Villaen rommet Bjørnstads Landhandel. Til anlegget hørte også uthuset i bakgrunnen, med stall og vognskjul, og stabburet til venstre som var lager.

Elementer fra tømrede stabbur og stavkirker preget tidens trearkitektur. Liggende rødbrun kledning illuderte brune tømmervegger, annen etasje var utkraget og hadde store takutstikk. Mønekammene var ikke vedlikeholdsfrie og heller ikke de utskårne dragehodene som vanligvis prydet gavlene (og beskyttet husets innvånere). I dette tilfelle var de erstattet av "vikingskipsstevner". En tidsriktig villa hadde gjerne navn fra norrøn mytologi (Gimle, Breidablick o.a.), og vanene var en gudeslekt som rådde for grøde og rikdom. Dette nasjonalromantiske byggverk ble revet i 1982.

Bilde nr.: 0213-174-0108.

Bygdebanken.

Kraakstad Sparebanks nybygg fra 1912. Det lå i Kirkevegen der Sparebanken NOR holder til i dag. Kontra skole (idag Ski kommunale musikkskole) ble oppført samme år i samme stil: Glattpusset mur, vindusomramning og etasjeskille av teglsten,

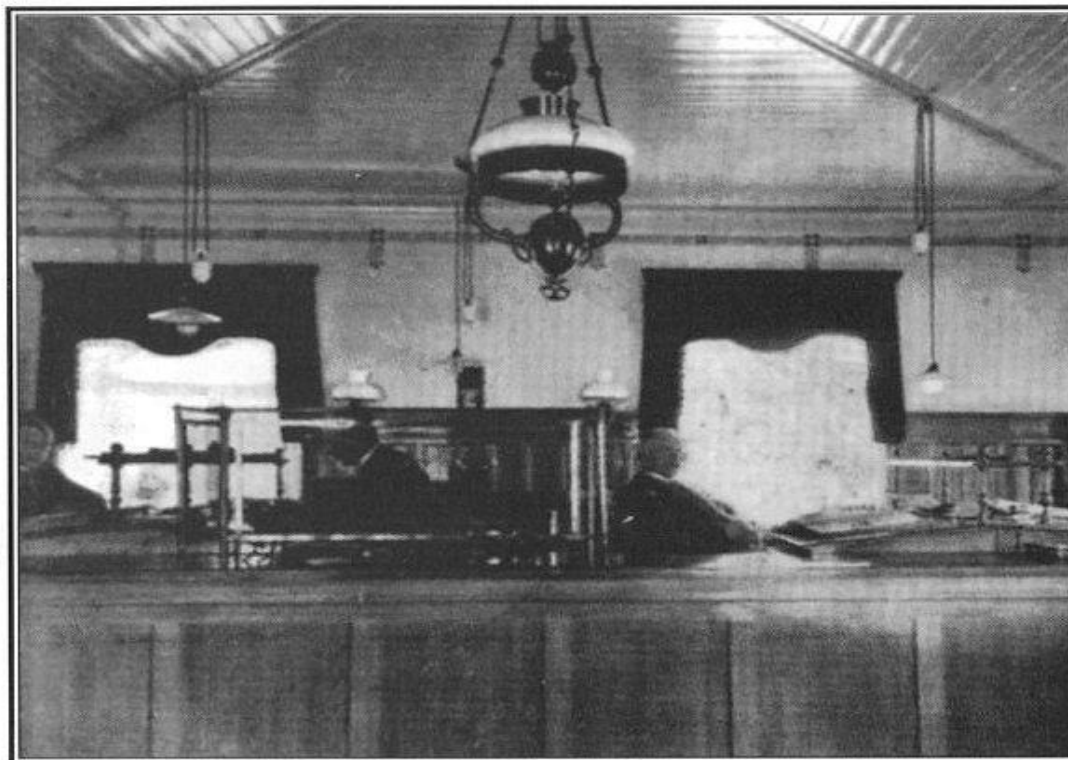
Side 7

halvvalmet tak og T-post vinduer. Sparebankens bygning ble revet i 1984, og det er ikke mange igjen av disse "svenkehusene" i Ski.

Bilde nr.: 0213-041-0001.

Ski Historielag

kalender 1996

Ekspedisjonslokalet i Sparebanken antagelig omkring 1920. Det høyloftede rommet, velurgardiner med pomponger, blankpolert brystpanel og høye skråpultur ga inntrykk av alvor og høytid, så her tok kunden av seg lua eller hatten når han kom inn.

Taklampen har lånt iallfall design fra en parafinlampe, men armaturen over arbeidsplassene viser at elektrisk belysning var installert. Kraakstad komm. Elektricitetsverk kom i drift i 1917.

Bilde nr.: 0213-041-0002.

"Heimdal".

Stedet er Heimdal, ca. 100 meter fra Kråkstad stasjon. Huset ble bygget omkring 1890 eller litt senere av Kristian Tronaas. Hans kone Ellen drev telefonsentralen.

I 1901 ble eiendommen solgt til Anna og Christian Mørk. De drev landhandel fram til 1938. Da ble forretningen overdratt til datteren Lagertha som var gift med Oscar Veidal. De drev forretningen fram til 1961. Senere hadde Solveig Jacobsen kiosk og gavebutikk. Forretningsdriften opphørte i 1981. Huset ble revet i 1990.

Telefonsentralen ble etter Ellen Tronaas overtatt av Mørks datter, Inger som drev denne til 1938. Poståpneri ble også drevet på stedet av datteren Borghild, også dette fram til 1938.

Personene på bildet er fra venstre: Aksel Tronaas (gutten i kjerra), Astrid Schou, Borghild Mørk, Anna Mørk, f. Ruud, Christian Mørk, Julie Gustava Ruud, ?, Antonie Nordby, f. Mørk, ?, ?, Inger Kolstad, f. Mørk, Julie Nordby, f. Mørk, Lagertha Veidal, f. Mørk, ?, Ellen Tronaas, Kristian Tronaas.

Bilde nr.: 0213-177-0007.
Informant: Anna Bergsvik

Oversiktsbilde fra Kråkstad.
Antas å være fra ca. 1965-66.

Bilde nr.: 0213-001-0003.

Reidun til topps.

Bildet er tatt fra hagen i Waldemarhøyvn. 7, (Høyenhall) i påsken 1937. I treet sitter Reidun Five (Aandal), datter av statskonsulent Ingebrigt Five og hustru Alette. De eide Høyenhall. Sportsdrakten er moteriktig.

Vest for Høyenhall går jernbaneskjæringen gjennom raet. Den brøt den gamle ferdselsveien fra Nordby til Kapell-Sander. Nå må man ned til jernbanebroen for å komme over.

I bakgrunnen ses Vestraat med svalgangbygning og tunet bak intakt. Tomten til Høyenhall ble solgt fra Vestraat. Hele jordet mellom Kirkevegen og steingjerdet mot Waldemarhøy tilhørte Vestraat og ble kalt Eger-jordet.

Bilde nr.: 0213-162-0004.

Bru Landhandleri.

Bru Landhandleri på Siggerudvegen ble etablert i 1938 av kjøpmann Aasen, og bildet er tatt kort tid etter. Hans etterfølgere var Ester og Karl Nilsson som også drev kafé i rommet som vender sørover og har egen inngang. I vinduet mot veien kan man skimte ordet Kafé i gullbokstaver limt på glasset. Inngangen til forretningen var til høyre for bilen. Bensinpumpe hørte også med til en ordentlig landhandel.

I 1953 ble forretningen overtatt av den ikke ukjente skihopper fra Valdres, Victor Clock, som året etter fikk utvidet bygningen på nordsiden

(bak bilen). Etter nærmere 30 års drift trakk han seg tilbake, men bor fortsatt i annen etasje.

En periode var handelen på forskjellige hender inntil våren 1993 da to unge damer, Irene Syr og Kathrine Marthinsen overtok. De hadde lyst til å drive god, gammeldags landhandel og kan skilte med ferskvarer i konkurranse med de store butikk-kjedene.

Måtte nærbutikken deres få et langt liv.

Bilde nr.: 0213-051-0001.

Snøvinteren 1954.

På begynnelsen av 50-tallet hadde vi noen særdeles snørike vintre. 1954 var verre enn 1951. Sørlandet druknet i snømassene, Østlandet lå begravd, og i Oslofjorden var mengder av skip innefrosset. Ismasser lammet all skips-trafikk.

Vegvesenets folk arbeidet natt og dag med brøyting. Her er pløgen i full fart på Siggerudvegen rett syd for Bru Landhandleri.

Bilde nr.: 0213-164-0042.

Skijenter på telttur.

4 gode venninner på 1 ukes sommerferie på sykkel til Fuglevik i Rygge sommeren 1934. Etter regnvær om natten måtte tepper og annet tøy henges til tørk. De flotte buksedraktene var ny mote, og de var selvsydde. Bildet er tatt av en "kjæreste" som kom på besøk lørdagskvelden.

Fra venstre: Liv Schjønberg (Gunbjørud), Inger Sleipnæs (Løchen), Anne Helgestad (Gundersen), Ingegerd Five (Bieltvedt).

Bilde nr. 0213-127:0003

Informant: Ingegerd Bieltvedt.

Campingtur med telt, ryggsekk og bil.

Turen gikk til Vestfold, videre til Fevik (Arendal).
Frokost i det grønne. Bilen er fra ca. 1930, en Ford.
Ingegerd Five (Bieltvedt) ordner frokosten. Bildet er tatt
sommeren 1938 av forloveden, Johs. Bieltvedt, Kråkstad.

Bilde nr. 0213-162:0002.

Informant: Ingegerd Bieltvedt.

Flom i Kråkstadelva.

Haugsbekken, også kalt Kråkstadelva, går gjennom et nokså flatt terreng med liten helling. Dette har gitt årsak til de utallige oversvømmelser den har hatt gjennom tidene.

Men elva har en sørgelig historie bak seg. Tidligere var det en vanlig norsk bekk, "befolket" med vanlig innenlands småfisk, ål og kreps, og bygdefolk slappet av med fiskestang i kulpene.

I 1930-årene slapp Sprengstoff-fabrikken i Ski ut en del giftig avfall, bl.a. syre. Fisken snudde straks buken i været og var stein død. Etter disse utslippene ble alt liv i elva borte.

Store dyr som kuer vernet seg til vannet etter at de hadde hatt løs mage, men kunne de komme til en møkkete liten brønn så foretrakk de den.

Når en elv er forgiftet over en lengre periode er nok en uerstattelig verdi gått tapt.

Nå kan en igjen se insekter i vannet etter at fabrikken ble lagt ned for noen år siden. Kanskje folk igjen, om et halvt hundre år kan sitte med fiskestanga ved kulpene å meditere og prøve fiskelykken.

Bildet er tatt sommeren 1960 da Kråkstadelva gikk over sine bredder.

En kan se Fredstad gård i bakgrunnen med høyhesjer. Veien til høyre var ikke farbar.

Siden elva ble rettet har den ikke gjort skade.

Informant: Per Bergsvik.

Bilde: Ikke reg.

Skoleklasse.

Dette bildet viser en skoleklasse på Kontra skole i 1921. Den staute læreren het Mads Skotner. Han kom fra Idd ved Halden. Ved siden av læreryrket, var Mads Skotner også kirkesanger i Ski kirke. Familien Skotner bodde på Gamle Kontra.

Til venstre for lærer Skotner står hans sønn Bjørn, ca. 15 år på bildet. En av jentene, Sigrid Holtan, ble senere gift med Bjørn. På bildet står Sigrid rett foran lærer Skotner.

Bakerste rekke fra venstre: Sverre Brastad, Hans Brenna, Bjørn Skotner, lærer Skotner, Birger Arnesen, Erik Hellerud, Einar Hansen, Ole Olsen.

Midterste rekke fra venstre: Mary Kollerøs, Ruth Mørch, Sigrid Holtan, Rigmor Øien Hansen, Solveig Gåserud, Nathalie Olsen, Trygve Bøgh-Olsen, Signe Jensen (Linnestad).

Forreste rekke fra venstre: Stefanie Halvorsen, Hilda Bergersen, Emilie Pettersen, Hjørdis Solli, Marie Sørensen.

*Bilde nr. 0213-120-0004.
Informant: Ellen Ørjevik.*

Bussholdeplassen 1940.

Ski har alltid vært et trafikk-knutepunkt.

I tilknytning til jernbanen drev Adolf Refsum skystasjon med hester i begynnelsen av århundret. Under første verdenskrig startet Johan Hagman drosjeforretning, og i tredveårene kjørte Reidar Ødegård buss mellom Ski og Hobøl.

Henry Solberg ("Henry Buss") opprettet i 1928 bussforbindelse mellom Ski og Oslo over Siggerud og Sværsvann.

Bussen på bildet er en 1933-modell Volvo, fotografert utenfor Esso Bensinstasjon som ble oppført i 1939 i mur og funkisstil. Den lå på hjørnet av Jernbanevegen (til venstre) og Torgvegen (i bakgrunnen til høyre).

Bilde nr.: 0213-132-0023.

Hans Tronaas kjører melk.

Hans Tronaas reiste til Amerika som 16-åring i 1912. Han var en driftig kar og fikk snart tak i "land" og bygde etterhvert opp en farm. 10 år seinere fikk han beskjed om at han kunne overta hjemgården Tronaas i Kråkstad grunnet sykdom. Han kom hjem i 1922 og drev gården fram til 1947.

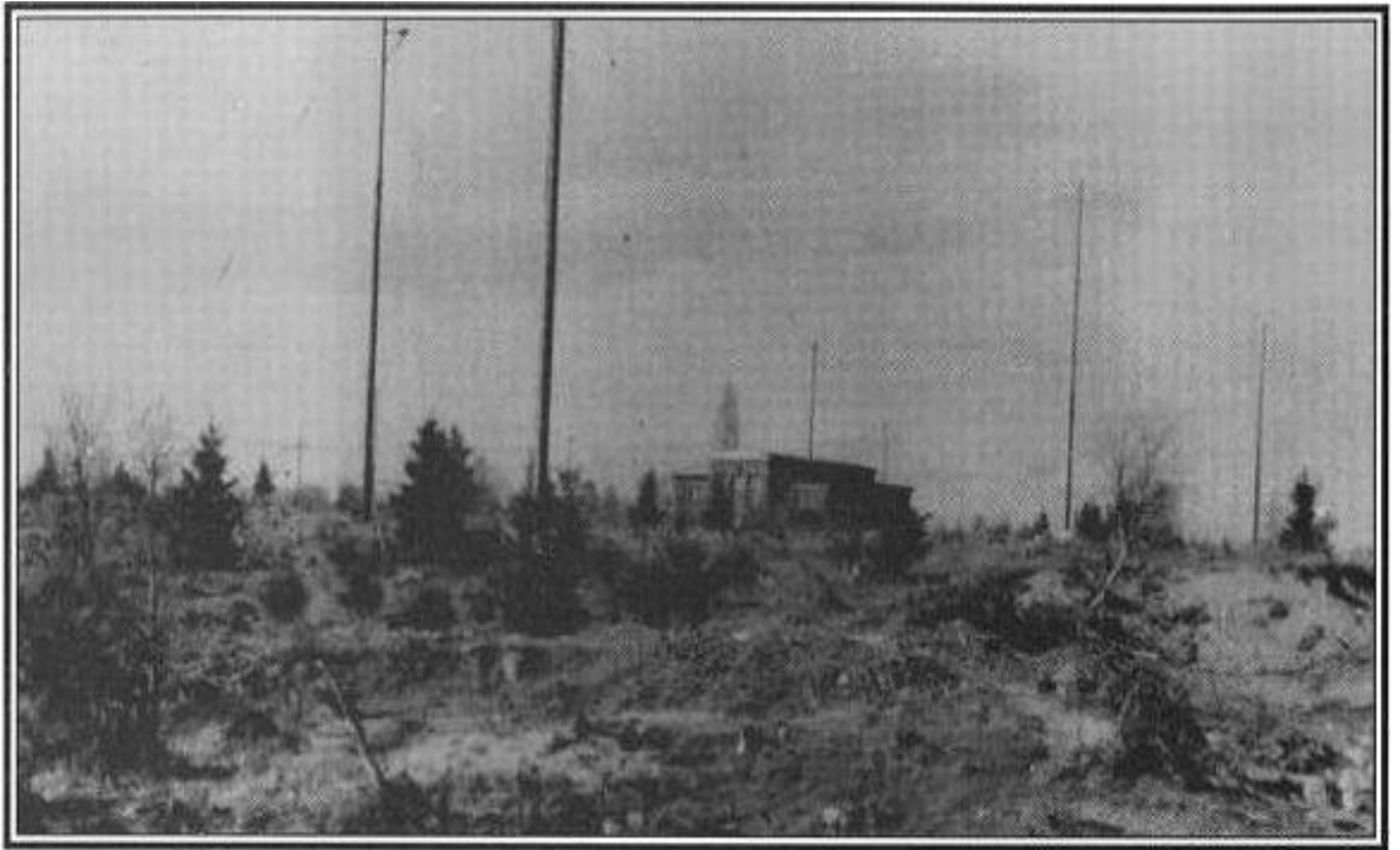
Han var sterkt inspirert av amerikansk jordbruk og var en av de første i distriktet som kjøpte en Mogul traktor og selvbinder. Selvbinderen kjøpte han direkte fra fabrikk i Amerika.

På bildet ser vi Hans Tronaas på vei til melkemottaket på Kråkstad stasjon med melk som skal lastes på jernbanevogn og sendes til Melkeforsyningen i Oslo.

Informant: Gunhild og Arne Berger.

Bilde nr.: 0213-018-0006.

Radiostasjonen.

Radiostasjonen på Tallaksrud heter egentlig Telegrafverkets Mottager- og Målestasjon. Den ble flyttet fra Fornebu til Ski i 1939 og mottok telegrafisignaler fra en rekke land samt Interpol og utenriktjenesten.

Meldingene ble sendt videre i kabel til Tele(graf)verket i Oslo. I sin tid gikk Amerika-telefonen ut over Jeløy Radio og inn over Ski. Mottakningstjenesten opphørte i løpet av 1960-årene, og nå utføres bare kontrollmålinger av sendefrekvensen til forskjellige kringkastings- og kystradiostasjoner.

De mange antennemastene på bildet, som er fra 1955, er forlengst fjernet og erstattet av noen få i metall.

"Alfred Gustafsons Sti", Ski Historielags Kultur- og Natursti, er lagt gjennom dette populære friluftsområdet og videre innover i marka som blir flittig brukt til alle årstider.

I gamle grustak og på sandsletter dannet under landhevningen etter istiden, har barna i nærområdet fine lekearealer og en romslig sandkasse.

Bilde nr.: 0213-226-0001.

Hos fotografen.

Olefine Myrvoll (f. Hvaal) i sin fineste stas hos fotografen. Hun var født i 1893 i Vestfold og var en av 17 barn, men ble fostret opp hos en barnløs onkel og tante.

Allerede som 13-åring måtte hun ut i arbeidslivet. Hun hadde huspost på Aschjem i Ås. Der traff hun Karl Myrvoll (Karlsen) som også arbeidet der. De giftet seg i 1916. Selv fikk hun 4 barn. Hun døde i sitt 99 år. Da hadde hun rukket å bli tippoldemor.

Ekteparet Myrvoll bodde først i Kråkstad der hun var aktiv i Arbeiderkvinnelaget. Senere flyttet familien til Aspeli på Kråkstadvegen i Ski.

Olefine Myrvoll var en god, klassisk hjemmeværende husmor og omsorgsperson.

Informant: Bjørn Myrvoll.

Bilde nr.: 0213-093-0005.

Bestilling av bilder

Nesten alle bildene i denne kalenderen er hentet fra fotoarkivet til Ski Historielag og forsynt med registreringsnummer. Hvis du har lyst på en egen kopi av et bilde, kan du henvende deg direkte til:

FORBUNDSMUSEET I AKERSHUS TLF. 63 81 40 20

Besøksadresse:	Postadresse:
Fotoavdelingen,	Postboks 168
Støperiveien 15,	2011 Strømmen
2010 Strømmen.	

Oppgi hele registreringsnummeret, ønsket størrelse på bildet, eget navn, adresse og telefonnummer.

PRISLISTE - KOPIER - UMONTERT - SVART/HVITT

13x18 cm.....kr. 60,-	30x40 cm.....kr. 170,-
18x24 cm.....kr. 85,-	40x15 cm.....kr. 245,-
24x30 cm.....kr. 120,-	50x60 cm.....kr. 350,-

Prisen fastsettes etter bildets største lengde, når originalbildet ikke har standard-mål. Utsnitt kan avtales. Større format etter avtale.
Oppklebing på kartong: 50% tillegg.
Bruntoning: 100% tillegg.

PRISLISTE KOPIER MONTERT I TRERAMME M/GLASS

13x18 cm.....kr. 110,-	30x40 cm.....kr. 350,-
18x24 cm.....kr. 175,-	40x15 cm.....kr. 500,-
24x30 cm.....kr. 250,-	Større kopier etter avtale

Rammene leveres i trehvitt eller brunt – husk å spesifisere!
Bestillingstid ca. 14 dager. Eventuell porto kommer i tillegg.

Registrering av bilder

Ski Historielag er alltid interessert i flere bilder fra alle kanter av kommunen. Vi vil gjerne komme hjem til deg og notere opplysninger om bildene dine, og låne med bildene for avfotografering.

Ta kontakt med oss, så blir vi enige om en dag det passer for deg med et besøk.

Hovedansvarlig for fotosamlingen: Ivar Sæthre, tlf. 64 87 30 71
Bjørn Myrvoll, tlf. 64 87 45 41